

ŠTUDIJSKA IN LJUDSKA
KNJIŽNICA
Trg svobode 1
2250 PTUJ

blqi

TALUM, d.d., KIDRIČEVO
2325 KIDRIČEVO

031.001C

Certifikat sistema kakovosti

prejme

TALUM D.D.
KIDRIČEVO, SLOVENIJA

Bureau Veritas Quality International
potrjuje, da je bila o
zagotavljanja kakovosti
da je uveden
zahtevan

Aluminij

Časopis družbe Talum, d.d., Kidričevo

november 1999 / štev. 10/11 / leto XXXVI

STANDARDI KAKOVOSTI

ISO 9001:1994

DOBAVITELJEVE DEJAVNOSTI VKLJUČUJEJO

**RAZVOJ, PROIZVODNJA IN TRŽENJE PRIMARNEGA ALUMINIJA,
ALUMINIJEVIH ZLITIN IN ALUMINIJEVIH PROIZVODOV**

20. JULIJ, 1996

Prvotni datum odobritve: _____

Pod pogojem, da dobavitelj neprekinjeno zagotavlja zadovoljivo upravljanje sistema kakovosti,
ta Certifikat velja za obdobje treh let, od:

24. SEPTEMBER, 1999

Datum: **7. OKTOBER, 1999**

Registration Number
068

[Signature]
Za Bureau Veritas Quality International

Certifikat št.:

60596

SF06/SLO

Čestitamo vam ob prazniku tovarne

ZRELA LETA

TALUM bo v teh dneh star 45 let. Če ga primerjamo s človekovimi obdobji, lahko ugotovimo, da so to zrela leta. Ko imamo ob znanjih tudi že dovolj izkušenj in še vedno dovolj energije, da delamo, ustvarjamo, da imamo nove ideje in da jih lahko uresničimo.

Pravzaprav to velja tudi za našo tovarno. Vemo, da bi želeli nadaljevati s proizvodnjo izdelkov, ki jih znamo izdelovati, znanja imamo tudi iz leta v leto več, izkušnje iz preteklosti so tudi še med nami. Energija? Tudi dovolj za nove izzive. Le malo morajo popustiti primeži lastninjenja, pa bo.

Velikih praznovanj in proslavljanj ob 45 letnici Taluma ne bo, razen znotraj podjetja kot doma, v družini. Čakamo na Abrahama. Pa saj je postalo moderno, da posebej praznujemo dva mejnika, 50 letnico in v zadnjem času tudi 40 letnico. Ta je že za nami. Ob Abrahamu pa si vsi želimo in upamo, da bo znova na našem tovarniškem dvorišču stalo kaj novega, velikega. In s tem možnosti za nas in naše potomce.

Brigita Ačimovič

SISTEM ZAGOTAVLJANJA KAKOVOSTI IN DOKUMENTACIJA

Danes kakovosti izdelkov ni mogoče zagotoviti brez dokumentacijskega sistema. Potrebujemo ga za:

- opisovanje procesov in značilnosti izdelkov,
- predpisovanje del ter pristojnosti in odgovornosti udeležencev procesov,
- opisovanje ugotovljenih neskladij/reklamacij, poteka rešitve in njenih učinkov,
- spremljanje poteka proizvodnje in kontroliranja,
- dokazovanje karakteristik izdelkov,
- poučevanje/usposabljanje zaposlenih in poslovnih sodelavcev.

Stalni nadzor procesa s strani neposrednih izvajalcev del in sledljivost dogajanj sta osnovna pogoja za obvladovanje vseh procesov podjetja od nabave surovin do dobave izdelka kupcu.

Nekateri menijo, da se dokumentacija potrebna za obvladovanje kakovosti čisto spreminja, da je preobsežna ali celo nepotrebna. Pri tem običajno ne upoštevajo, da postajajo zahteve kupcev v zvezi s kakovostjo proizvodov

vse ostrejšje in da te zahteve pomenijo še podrobnejše opisovanje, predpisovanje, sledenje, nadziranje ipd., za kar potrebujemo dodatne dokumente in zapise. Prav tako je TALUM zaradi intenzivnega razvoja na področju proizvodnje, sprememb v organiziranosti in čestih sprememb pogojev gospodarjenja v fazi nenehnega spreminjanja, čemur je potrebno stalno prilagajati tudi dokumentacijski sistem kakovosti.

Vsekakor tudi na področju dokumentacijskega sistema za kakovost obstajajo področja možnih izboljšav predvsem s:

- poenostavitvijo predpisov, navodil in zapisov,
- uvajanjem avtomatiziranega zajemanja in obdelave podatkov,
- uporabo elektronskih medijev za prenos informacij in hranjenje dokumentov.

Kakovost naših proizvodov izhaja iz zahtev naših kupcev in iz kakovosti, ki so jo za enake izdelke sposobni zagotoviti naši konkurenti. Obvladujemo jo lahko le z urejenim dokumentacijskim sistemom.

Značilnosti proizvodnje v letu 1999

- Spoznanje o pomembnosti kakovosti je prisotno pri večini zaposlenih, kar potrjujejo tudi kazalci kakovosti in uspešnosti poslovanja. Obvladovanje samega sistema zagotavljanja kakovosti smo dokazali s ponovno pridobitvijo certifikata kakovosti ISO 9001.
- Za drugo polovico leta je karakterističen 20% porast proizvodnje končnih proizvodov, kar je odraz dela vseh zaposlenih v prizadevanjih za uresničitev ciljev proizvodnje 100.000 t izdelkov v letu 2000.
- Ugodni poslovni rezultati v lanskem letu so omogočili intenzivnejšo izvajanje investicij na področju proizvodnih naprav, prav tako pa tudi na področju vzdrževanja objektov in infrastrukture.
- Z izvedbo reorganizacij v proizvodnji smo postavili temelje za izboljšanje vodenja in obvladovanja procesov.

Doseženi rezultati in spremembe v letošnjem letu nam vsekakor dajejo realne osnove za uspešnost poslovanja tudi v naslednjih obdobjih.

Bojan Žigman

Se več za varstvo okolja

Končno, bi lahko rekli, smo končali izgradnjo naprave za čiščenje plinov iz peči za žganje anod. S tem smo uresnili eno izmed poslednjih nalog, povezanih z varovanjem okolja.

Naprava je bila načrtovana že pred izgradnjo tovarne anodnih blokov, vendar takrat v sklopu MPPAL ni bila postavljena.

Izgradnjo naprave nam je narekovala tudi odločba Inšpekcije za okolje in prostor.

Naprava bo "lovila" in čistila predvsem plin fluor (v obliki HF). Postopek je enak kot pri napravi za suho čiščenje plinov v elektrolizi C.

Tehnologijo za napravo nam je prodala francoska družba PROCEDAIR, domači del, izdelavo konstrukcije in kabliranje, pa sta izvajali firmi MASCOM iz Maribora in SKAT, ki jo imamo na domačem dvorišču.

Trenutno je naprava v fazi zaganjanja. Zaganjata jo dva francoska inženirja (strojni del in elektronika) v sodelovanju z našimi strokovnjaki. Po odpravi vseh pomanjkljivosti bo naprava začela s poizkusnim obratovanjem predvidoma konec tega meseca.

Ko bo naprava zagnana, bo dobila tudi lepši videz. Do sedaj je namreč zaradi velikih količin katrana, ki pada po konstrukciji, nismo do konca zaščitili. Po zagonu katrana več ne bo in lahko bomo napravo do konca prebarvali. Prebarvali bomo tudi obstoječi del z elektrofilitri in dali celotnemu kompleksu prijaznejši videz.

Darko Ferlinč

Naši letošnji nagrajenci

Komisija za priznanja je izbirala med enajstimi prispelimi predlogi za najvišje Talumovo priznanje. Dobila je šest predlogov za življenjsko delo in se odločila za enega, in pet predlogov za uspešno delo v zadnjem letu oz. zadnjih nekaj let v družbi Talum, in se odločila za tri.

Janez Serdinšek je zaposlen v družbi od leta 1973 kot elektrolizer v elektrolizi B. Vsa leta je vztrajal v elektrolizi kot vesten in dober delavec tako v obdobju težkih delovnih pogojev pri rednem obratovanju kot ob izvajanju modernizacije in rekonstrukcije elektroliznih peči. S svojim odnosom do dela in izkušnjami dokazuje, da se tudi po četrtoletnem neprekinjenem druženju z najbolj vitalnim delom proizvodnje aluminija pri zelo težkih pogojih dela da svoje delo opravljati vestno in dosledno ter tako prispevati k našemu skupnemu cilju dosega najboljših rezultatov pri proizvodnji osnovnega proizvoda v Talumu.

Izjava: To priznanje me je močno presenetilo. Spominjam se, da smo se pred mnogimi leti večkrat pogovarjali o predlogih za zlati znak. Takrat niti pomislil nisem, da se to lahko zgodi tudi meni. Vesel sem, da sem si ga prislužil v elektrolizi.

Jožica Peršoh je v družbi zaposlena od leta 1972. S študijem pridobljeno in z delovnimi izkušnjami obogateno znanje s področja pravnih opravil, ki ga je pridobila od začetkov oblikovanja pravnega delovnega področja v podjetju, skozi vse, tako sistemsko-pravne kot tudi notranje-organizacijske spremembe v družbi, je v dolgi delovni praksi zaključila v celoti, ki jo danes uspešno vlaga v svoje delo. Tako je v zadnjih letih sicer dokaj neopazno, vendar z veliko mero doprinosa sodelovala in s svojim znanjem pomagala pri izvedbi statusnih sprememb v Talumu vključno z ustanavljanjem družb hčera, nastavitvi pravnega dela razreševanja presežkov delavcev in tudi novejšega pristopa k razreševanju invalidske problematike. Samostojno in uspešno, vedno z novimi dopolnitvami pa tudi vodi področje premoženjskega zavarovanja družbe.

Izjava: Vedela sem za predlog, in zdelo se mi je, da bo pač eden od mnogih. Nisem razmišljala o tem, da bi dodelili zlatega metulja prav meni. Rada sem v službi, sploh med svojimi sodelavci, kjer se zelo dobro počutim. O zlatem metulju pa tole: sredina, v kateri delaš, je najbolj pomembna. Če prihaja predlog od nje, je to največ vredno. Kadar to potrdi nekdo tretji, potem si lahko še toliko bolj zadovoljen in vesel.

V naši službi poznamo drug drugega, in vem, da odločitve niso prisiljene, ampak iskrene. To pa je prijeten občutek.

Irena Zafošnik je v družbi zaposlena od 1977, knjigovodstvo osnovnih sredstev pa samostojno vodi že 19 let. V letih uvajanja računalniških programov Triton in Baan je bila ključni uporabnik teh programov in je pri tem sodelovala in še sodeluje z veliko mero inovativnosti, kajti programi niso bili prilagojeni slovenski zakonodaji, ta pa prinaša na področju računovodstva novosti, ki jih redno spremlja in vključuje v svoje delo, hkrati pa o tem obvešča tudi svoje sodelavce. Je zelo natančna, ažurna ter marljiva, predvsem pa zanesljiva delavka, kar je za področje njenega dela zelo pomembno. Z veliko vnemo ustvarja ugodno delovno klimo v službi, v odnosu do svojih sodelavcev pa premore ogromno mero tolerantnosti in potrpežljivosti.

Izjava: Zmeraj sem imela občutek, da to dobijo zreli in starejši ljudje. Presenetilo me je. Nisem pričakovala, da se to lahko zgodi že tudi meni. Rada sem v sektorju in še vedno rada prihajam v službo. Nič mi ni pretežno. Opažam le, da sem včasih maličko utrujena. Pri nas je veliko sprememb, slediti jim je treba, kajti bilanca mora biti točna. Zlati metulj je nekaj najlepšega, kar se ti lahko zgodi v Talumu. Sicer pa: to je priznanje našemu sektorju.

Janez Čeh se je v družbi zaposlil leta 1986 kot varilec. Vključen je bil v skupino varilcev tokovodnikov za elektrolizo C, pozneje pa je bil razporejen v skupino vzdrževanja v proizvodnji anod. Zahtevnost njegovih del se je z njegovim interesom in potrebami na napravah stopnjevala. V desetih letih vzdrževalniških del na napravah v proizvodnji anod si je pridobil veliko delovnih izkušenj ter podal mnogo predlogov za izboljšanje pri vzdrževalniških delih naprav.

Izjava: Nikoli nisem razmišljal, da bi bil med dobitniki. Zdelo se mi je, da sem še premlad. Prijetno mi je, ker vem, da so me predlagali moji sodelavci, med katerimi se dobro počutim. Kaj bi govoril o sebi, rajši se z delom pokažem.

TALUM JE USPEŠNO PODJETJE

(tako menijo naši zaposleni, ki so sodelovali v anketi)

Zaposleni smo tisti, ki s svojim delom, znanjem, pripravljenostjo, pomembno prispevamo k poslovnemu uspehu podjetja. Naš prispevek je večji, če smo zadovoljni z delom, odnosi, organizacijo dela, informiranostjo, možnostmi nadaljnega izobraževanja, razvoja, napredovanja, ...

Namen ankete, ki smo jo izvajali junija in julija letos, je bil ugotoviti mnenja naših zaposlenih o posameznih področjih, vsebinah dela. Sodelovanju v anketi ste se izjemno odzvali. Sodelovalo je 92 zaposlenih (takrat 10,6 % vseh zaposlenih) z različnih delovnih enot in služb, z različno izobrazbo, delovnim mestom ter 79 vodij različnih nivojev. Anketa je bila precej obširna, saj je obsegala 112 trditev, razdeljenih v šest tematskih sklopov ter del o dejavnikih, ki nas spodbujajo k delu oz. nam jemljejo veselje, voljo in pripravljenost za delo. V tej številki Aluminija predstavljam rezultate za naslednje tematske sklope:

- a) O TALUMu na splošno
- b) Sistem kakovosti
- c) Organizacija dela

a) O TALUMU NA SPLOŠNO

Neglede na negotovost, ki preveva zaposlene glede nadaljnega obstoja in razvoja TALUMa ter glede njihove lastne prihodnosti (strah pred izgubo zaposlitve je vseskozi prisoten), obstaja med **zaposlenimi optimistično gledanje na sedanost in prihodnost TALUMa ter njegov pomen za širšo okolje.**

Da je TALUM uspešno podjetje, meni 93 % anketiranih. Prav toliko jih tudi meni, da ima TALUM ob pridobitvi strateškega partnerja vse možnosti za nadaljni obstoj in razvoj. 88 % anketiranih je ponosnih, ker so zaposleni v TALUMu. 83 % anketiranih meni, da s svojim delom pomembno vplivajo na uresničevanje strategije in ciljev podjetja, ki jih v veliki meri poznajo in sprejemajo kot svoje cilje.

Preko 90 % anketiranih meni, da TALUM pomembno vpliva na razvoj širšega okolja, saj podpira športne, kulturne in humanitarne ustanove.

82 % anketiranih meni, da Talum racionalno uporablja električno energijo in da skrbi za ohranjanje naravnega okolja.

b) SISTEM KAKOVOSTI

Sklop s področja KAKOVOSTI je bilo tisto obravnavano področje, ki je med anketiranci doseglo največje ocene strinjanja s pozitivnimi trditvami. Največkrat se je pojavljala ocena 5 - v celoti se strinjam. Tri trditve s tega področja so dosegle najvišje ocene strinjanja in sicer:

- 1) Proces izboljševanja kakovosti je zelo pomemben za celotno podjetje - povprečna ocena 4,79
- 2) Kakovost naših proizvodov se lahko enakovredno kosa s kakovostjo znanih svetovnih proizvajalcev - povprečna ocena 4,71
- 3) Notranji kupci so prav tako pomembni, kot zunanji - povprečna ocena 4,70

Sistem zagotavljanja kakovosti je prinesel v naše poslovanje več reda, urejenosti in discipline. Ker vsak nov sistem na začetku potrebuje tudi precejšnjo formalizacijo - zapis poteka procesov, pota odgovornosti, pristojnosti, se slej kot prej pojavijo tudi mnenja o preveliki formalizaciji, administraciji, ki duši. Tako 47 % anketiranih meni, da imamo preveč predpisov, ki urejajo zadeve s področja kakovosti.

c) ORGANIZACIJA DELA

Da imamo v TALUMu še notranje rezerve v organizaciji dela, planiranju dela, pri uporabi naprav, sredstev, spremljanju in obvladovanju stroškov ter nadzoru zunanjih izvajalcev, meni 82 % anketiranih. Ko anketiranci ocenjujejo organiziranost dela, planiranje dela, urejenost na delovnih mestih znotraj svoje sredine, so nekoliko manj kritični, kot takrat, ko ocenjujejo sodelovanje z drugimi delovnimi enotami in službami.

70 % anketiranih meni, da vse delovne enote in službe sodelujejo pri realizaciji skupnih ciljev. 57 % anketiranih meni, da se mnogo del in nalog znotraj delovne enote ali službe oz. med njimi podvaja. Prav tako tretjina anketiranih meni, da bi DE in službe medsebojno lahko bolje sodelovale in da včasih poti pristojnosti in odgovornosti niso jasne.

Strinjanje s trditvami s področja varstva, zaščite pri delu je pokazalo, da zaposleni vemo, da smo za svojo varnost, za red in urejenost na delovnem mestu v prvi vrsti odgovorni sami - preko 90 % anketiranih. Preko 90 % anketiranih meni, da smo o namenu uporabe zaščitnih sredstev

dobro poučeni in da so zaščitna sredstva, ki so nam na razpolago, primerna, le navaditi se je treba nanje. Da se zavedamo, kako pomembno je pri delu upoštevati tehnološka, varnostna in delovna navodila, kaže tudi strinjanje (82 % anketiranih), da bi bilo treba strožje ukrepati proti kršiteljem.

Kot POSAMEZNIKI menimo, da svoje delo učinkovito opravljamo več kot 6 ur na dan - 95 %. 84 % anketiranih izraža mnenje, da imajo pri svojem delu veliko samostojnosti. Prav tako 80 % anketiranih meni, da imajo na voljo potrebna sredstva in orodja za delo in da vsak delavec natančno ve, kaj je treba narediti.

ZA KONEC: Zaposleni se v veliki meri identificiramo s TALUMom, njegovimi cilji in načrti (smo ponosni, ker smo zaposleni v njem).

Vrednoto nam predstavljajo velika kakovost naših proizvodov ter proces stalnega izboljševanja kakovosti. Sistemi kakovosti so v našo sredino prinesli veliko pozitivnih sprememb. Naredili smo velike premike na področju varstva pri delu in pri poučenosti ter rabi zaščitnih sredstev.

V decemberski številki Aluminija bo objavljen drugi del rezultatov ankete in sicer s področij: medsebojni odnosi, komuniciranje, kadrovanje, izobraževanje, razvoj; nagrade in priznanja ter motivi in de - motivi pri delu.

Lilijana Ditrih

20 TRDITEV, S KATERIMI SO SE ANKETIRANCI V NAJVEČJI MERI STRINJALI

	AVG
1. Proces izboljšanja kakovosti je zelo pomemben za celotno podjetje.	4,79
2. Kakovost naših proizvodov se lahko enakovredno kosa s kakovostjo znanih svetovnih proizvajalcev.	4,71
3. Notranji kupci so prav tako pomembni kot zunanji.	4,70
4. O namenu uporabe zaščitnih sredstev sem dobro poučen.	4,67
5. Za zaščito pri delu sem odgovoren sam.	4,66
6. Za urejenost (čistoča) neposrednega delovnega okolja sem odgovoren sam.	4,63
7. Talum ima ob pridobitvi strateškega partnerja vse možnosti za nadaljni obstoj in razvoj.	4,57
8. Talum je uspešno podjetje.	4,53
9. Talum podpira športne, kulturne in humanitarne ustanove.	4,53
10. Pri svojem delu sem učinkovit več kot 6 ur na dan.	4,49
11. V Talumu pri delu uporabljam vse svoje znanje, sposobnosti in spretnosti.	4,45
12. Talum pomembno vpliva na razvoj širšega okolja.	4,44
13. Pri nas smo zelo zahtevni glede kakovosti naših proizvodov.	4,44
14. Osebna zaščitna sredstva, ki so na voljo, so primerna za uporabo, le navaditi se je treba.	4,40
15. Ponosen sem, ker sem zaposlen v Talumu.	4,39
16. Če bi bolje nadzirali zunanje izvajalce, bi bili tudi stroški manjši.	4,37
17. Poznam in sprejemam cilje kakovosti naše DE oz. službe.	4,35
18. Ko pride do konfliktov, poskušamo poiskati najboljšo rešitev.	4,34
19. Vodje bi proti delavcem, ki se izogibajo dela, morali strožje ukrepati.	4,32
20. S svojim delom pomembno prispevam k uresničevanju politike kakovosti v Talumu.	4,29

Prijetna so končana dela

Naslovno misel "lucundi acti labores" sem si sposodil od starih Latinov. Saj to je normalno, boste rekli! Pa vendar, vprašanje je, ali znamo občutek prijetnosti in veselja ob končanemu delu, pa naj si bo to kakšna malenkost ali plod velikega truda, v sebi zares doživeti. V našem konkretnem primeru gre za dokončanje izgradnje nove žarilne peči v obratu Rondelice. Nosilec naloge Brane Kožuh mi je že med montažo z vso resnostjo in ponosom razkazoval delo na peči. Ko sem kasneje pri njemu opazil razigranost in vidno zadovoljstvo sem vedel; uspelo je! Res je. Peč je bila uspešno zagnana 24.8.1999 in poskusno obratuje že dobra dva meseca. Zakaj izgradnja žarilne peči zasluži večjo pozornost nam bosta pojasnila vodja razvoja Brane Kožuh in član projektne skupine in vodja obrata Rondelice Jože Turk.

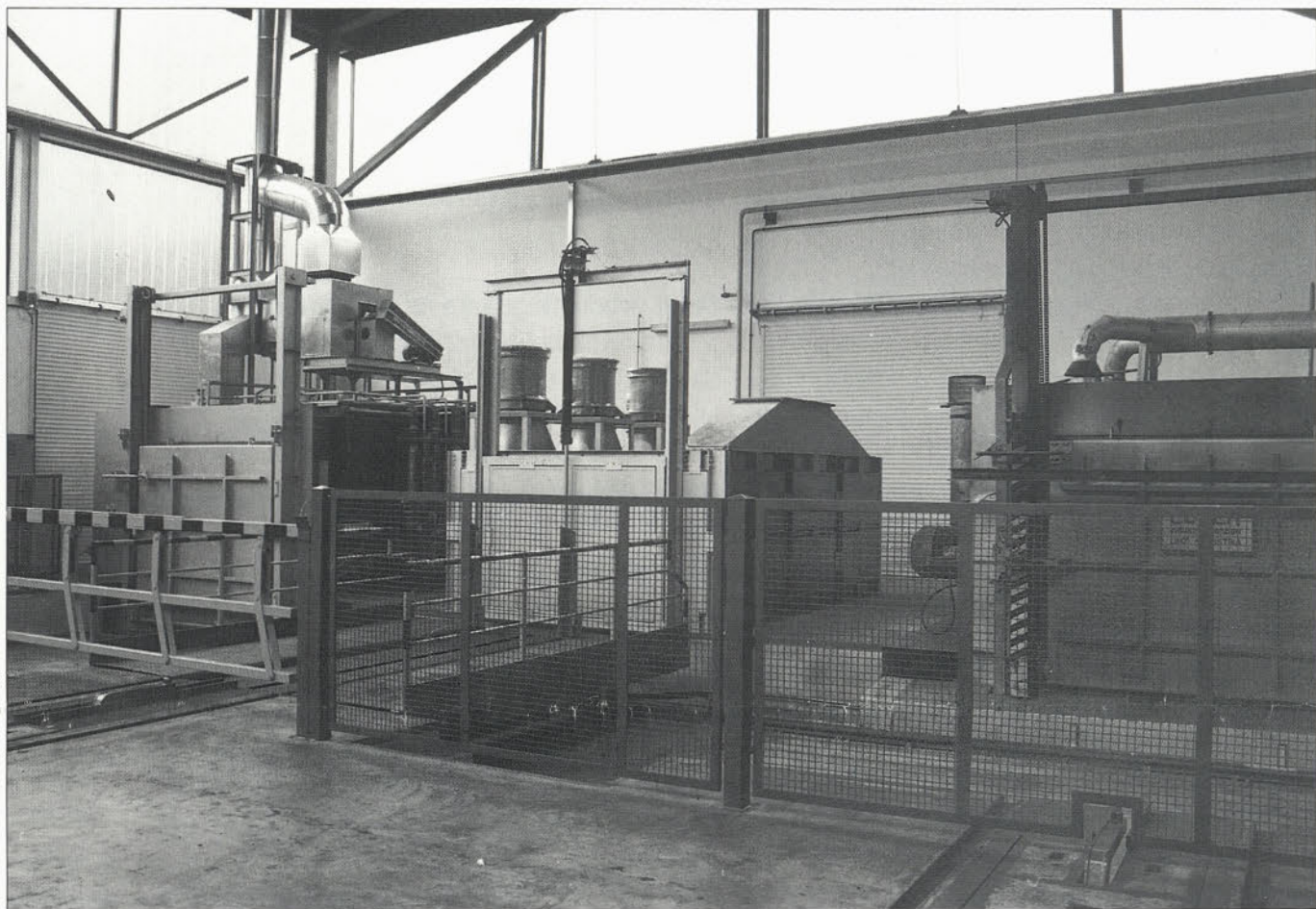
Turk: "Proces žarjenja rondic po štanca-nju je nujen zaradi izboljšav mehanskih lasnosti pri nadaljnji predelavi (pločevinke, tube itd). Pri nas kapacite-ta žarjenja 5.000 ton na leto predstavlja-la ozko grlo, kajti proizvodnja rondic in rondel znaša 6.000 ton. K temu je treba prišteti še skoraj 1.000 ton enostranskih izparilnikov, ki jih tudi žarimo, kar pomeni, da smo morali okrog 2.000 ton izdelkov voziti na žarjenje k Rondalu v Impol. To nam povečuje stroške in manipulativni čas.

Poleg tega pri obstoječem postopku žarjenja emitiramo v okolje prevelike količine oljnih par. Pri vsaki šarži gre iz peči približno 6 litrov štančnega olja, ki na temperaturi 300 stopinj že v prvi uri žarjenja izhlapi in se z vročimi plini sprošča v okolje."

Kožuh: "Na osnovi analize obstoječega stanja smo nastavili zahteve za dodatno novo žarilno peč. V prvi vrsti gre za zagotovitev kapacitet, ki se bodo v pri-hodnosti še povečale. Predvideli smo proizvodnjo 10.000 ton rondic in ron-del, ter 1.500 ton izparilnikov.

Osnovne tehnološke zahteve nove peči so naslednje: kurjenje s plinom, maksi-malna temperatura 600°C, toleranca temperature $\pm 3^\circ\text{C}$, zmogljivosti 4 šarže na dan, krmiljenje PLC, uporaba enake-ga šaržirnega vozička za obe peči in možnost kasnejšega sežiganja oljnih hlapov.

Formirali smo projektno skupino in poi-skali ponudbe. Med ponudniki, kot so znane firme Gautschi, Ebner, Inotherm, Cometal, smo izbrali domačega pro-izvajalca iz Celja, firmo Bosio. Takoj moram povedati, da firma Bosio do sedaj ni imela nobene reference na tem področju. Bistveno je, da so bili cenejši od ostalih. Ogledali smo si njihovo pro-izvodnjo in manjšo peč v Rogaški Slatini. Najbolj pomembno pa je bilo, da smo zaupali lastniku firme, kot človeku in kot strokovnjaku. Na koncu smo zbrali pogum in se odločili za ta velik rizik. Dogovorili, smo se, da mi diktiramo konstrukcijo peči, odločamo o izbiri gorilnikov in določamo pogoje programov (režim) žarjenja. Z drugimi

Tu bodo žarili rondelice

besedami, odločili smo se, da z našimi dosedanjimi izkušnjami in znanjem skupaj z Bosiom zgradimo to peč. V pri-meru drugačnega izbora bi celotno peč praktično kupili na ključ in brezskrbno čakali na montažo in zagon. Za ilustra-cijo lahko povem v kakšnem strahu je bil zaradi tega g. Gruber. Zelo se je tru-dil in pomagal pri reševanju konstrukci-je in delovanja peči, opazoval naše delo itd. Toda pogosto se je prijemal za tre-buh in stokal: "Bauchweh, bauch-wech..."

Turk: "Čas je tekel in vedno bolj smo bili prepričani, da nam bo uspelo. Motivacija g. Gruberja nam je dostikrat prišla prav. Zaradi zavzetosti okrog izdelave peči smo skoraj pozabili na lokacijo. Kam jo bomo dali, smo se spraševali in iskali najboljšo rešitev. Želeli smo nekaj dobrega, funkcionalen prostor in še lep povrhu. Toda nobena varianta v obstoječem prostoru ni ustre-zala. Preveč gneče bi bilo pri delu. Do zadovoljive in funkcionalne rešitve smo

prišli, ko smo se odločili za novi prizi-dek, v katerem peč pokaže vso svojo vrednost.

Peč je v celoti izdelana v podjetju Bosio in prenesena k nam. Poskusno obrato-vanje, ki ga bomo izvajali še v decem-bru, je potrdilo vsa naša pričakovanja. Ključni parametri, kot je temperaturna razlika po preseku vložka pri nastavlje-ni temperatura žarjenja 500°C je v pre-dvidenih tolerancah $\pm 3^\circ\text{C}$. Skupna poraba energije je 300 kwh/t. Me-hanizmi zalaganja peči odlično delujejo in kar je zelo pomembno, z novo pečjo pri skoraj podvojenih kapacitetah žarje-nja nismo povečali zasedbe delovne sile."

Kožuh: "Vsi, ki so sodelovali, so vredni iskrene pohvale, vključno s firmo Bosio. Prepričan sem, da smo vsi z doseženim zelo zadovoljni. Tveganje se je izplačalo. Pri tem smo se mnogo tudi naučili. Začetek oziroma podpis pogod-be je bil 4.12.1998. Zagon peči pa 24.8.1999. Celotni stroški za opremo in

zgradbo so stali dobrih 900.000 DEM. V to štejemo tudi izdelavo dodatnega hladilnika in mehanizirano zalaganje, kar so uspešno projektirali in izdelali naši vzdrževalci. Sedaj lahko začnemo aktivnosti za nabavo sistema sežiganja oljnih hlapov, ki bo priklopljen na novo in staro peč. Gre za zahtevne tehnične rešitve, ki že obstajajo in se jih ne izplača delati v Talumu. Princip delova-nja čistilne naprave je v tem, da oljne hlape v komori dodatno sežigamo. Pregreti zrak prek izmenjevalcev toplote ponovno uporabimo za žarjenje in tako zmanjšamo izgube toplotne energije."

Sogovornika sta nam tako razkrila skriv-nost rešitve nove žarilne peči. Druga skrivnost je v tem, da ta projekt kakor mnogi do sedaj, ki so realizirani ob akti-vnem upoštevanju znanja in izkušenj strokovnjakov Taluma postaja nepo-grešljiv model našega razvojnega dela.

Učinkovit in zanesljiv sistem

Veliko sodelavcev ne ve, da smo v elektrolizi C zamenjali računalniški sistem procesnega vodenja. Gre za popolnoma avtomatiziran sistem, kjer ima vsaka elektrolizna celica svoj mikroračunalnik, vse skupaj pa je povezano v drugi nadzorni nivo, ki nadzoruje, izpisuje, alarmira..., zato je prav, da s tem seznanimo tudi širši krog bralcev Aluminija.

Vodja projekta je bil dr. Zlatko Čuš, ki se kljub zadovoljstvu ob novem sistemu skoraj z nostalgijo spominja začetkov uvajanja računalniškega vodenja elektroliz, ko smo v letu 1986 začeli sodelovati s Francozi. "Tudi takrat smo kar nekaj časa preživeli na šolanju v Franciji trije inženirji in si potem doma razdelili programski, vzdrževalniški in uporabniški del. Slednji je bil moj. Konec leta 1987 smo začeli s poskusnim obratovanjem in 8. februarja 1988 zagnali prvo elektrolizno celico številka 201. Od takrat in do 10. septembra letos je ta sistem deloval zelo zelo zanesljivo," je povedal dr. Čuš in nadaljeval: "Problem sistema je le v tem, da je za računalniške razmere grozljivo star. Že zdaj je bilo težko zagotavljati rezervne dele, ki jih po letu 2000 po normalni poti ne bo več mogoče dobiti. Na to nas je opozoril tudi proizvajalac. Pa ne zaradi prelomne letnice, ampak zastarelosti, saj bi morali za novo vgrajene dele ponovno nastaviti operacijski sistem, kar praktično nihče več ne obvlada. V letu 2000 bi se lahko zalomilo tudi zaradi letnice, saj šteje samo na zadnji dve mestih. Ves sistem deluje na principu časovno sekvenčnih datotek, in če se to zaporedje poruši in ustavi za več kot dve izmeni, torej za 16 ur, se ves sistem ustavi in vse programe bi bilo potrebno preprogramirati, toda programskih orodij, s katerimi so bili napisani tile programi, nihče več ne obvladuje.

Vse to nas je vodilo k odločitvi, da sistem zamenjamo. Odkrito povem, da mi je bilo kar težko pri srcu. S tem sistemom sem živel. Mimogrede, 11 let sem bil na dežurstvu tudi na domu. Pred menoj sta to delala še inženirja Križan in Lazar, v zadnjem času pa vse več Toni Verdenik.

Zamenjali smo ga torej s tehniko, ki je danes na tem področju najnovejša. Kak računalniški strokovnjak bi rekel, da ni res, in imel bi prav, saj so še zmogljivejši računalniki. Poudariti pa je treba, da se v takšne procese kot je elektroliza, vgrajujejo samo preizkušene variante. Tu ni resetiranja. V sistemu je ogromno komunikacij. Vsak pečni računalnik komunicira z nivojem 2. Ta nivo je praktično enak kot prej, razlika je le v zgradbi programske opreme in operacijske opreme. Zopet sta dva računalnika, ki ju celo imenujemo tako kot prejšnja: Miki in Mini. Enostavno povedano: Miki krmili, Mini nadzoruje. Če postane Mikiju slabo oz. se pokvari, avtomatsko prevzame delo Mini.

Tehnika je toliko napredovala, da je možno podatke, ki jih pošiljajo pečni računalniki, vizualizirati in predstaviti nadzornemu osebju, kar omogoča hitrejšo reagiranje.

Tak sistem mora imeti dober nadzor. Za sodelavca sem izbral Tonija Verdenika in Igorja Toplaka, ker oba zelo dobro poznam še iz šolskih klopi, kjer sem bil njun profesor, in kasneje iz časa pripravništva. Vem, kaj lahko od katerega pričakujem, koliko znanja lahko vložita in kakšen prispevek je sposoben vsak od njiju dati, saj sta oba dobra inženirja. Vztrajali smo, da sodelujeta v ekipi, ki je pripravljala projekt in ju poslali v Francijo. Seveda smo jim morali zagotoviti, da bosta tvorno sodelovala in šla v korak z njihovimi inženirji, v kar nisem podvomil. Celo več, bila sta gonilna sila celotne ekipe in dosegla nad-

povprečno oceno, kar je videti v mesečnih poročilih, ki sem jih dobival iz Francije.

Dosegli smo večplastno učinkovitost: zaradi njunega deleža pri delu smo znižali osnovno ceno projekta, in to, da danes ne potrebujemo dodatnega izobraževanja za ljudi, ki bi vzdrževali ta sistem. Toni in Igor sta sposobna samostojno skrbeti za sistem, za kar smo ju zavezali tudi izven rednega delovnega časa. Tako sem fizične zadeve prenesel na mlajše, odgovornost za delovanje sistema pa mi vsekakor ostaja," je končal dr. Čuš.

Skoraj skrbelo me je, kako naj se lotim teme, ki mi je popolna neznanka: računalniško vodenje elektroliz. Kako sta se naša sodelavca znašla v Franciji, v popolnoma tujem okolju, o tem bi ženska radovednost znala spraševati, ampak to je tema za drugo zgodbo. Zadrego je prijazno rešil inženir Toni Verdenik (Igor Toplak je bil na dopustu), sedel za računalnik ter kratko in jasno, brez kančka dodatkov, zapisal:

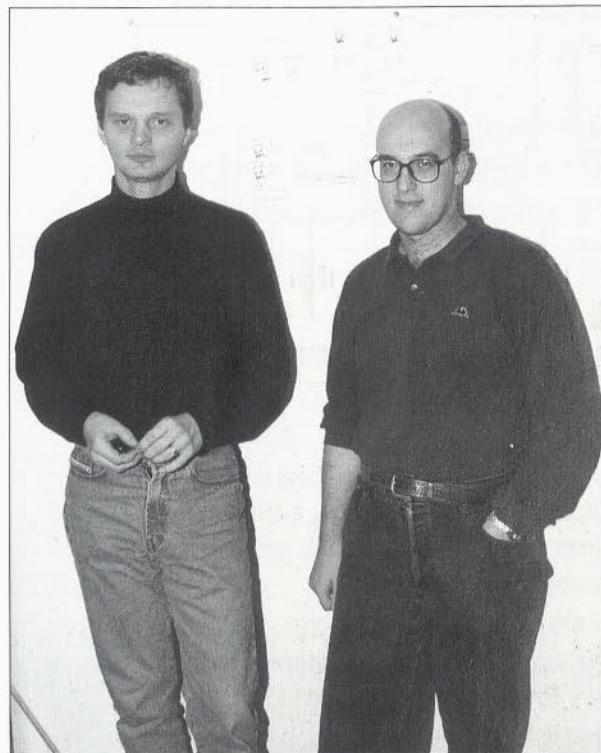
"Sistem računalniškega vodenja elektrolize je kompleksen sistem, ki je zaradi različnih razlogov razdeljen na dva nivoja. Vsekakor je najpomembnejši nivo1, ki neposredno vodi delovanje elektrolizne peči. Nivoju1 pripadajo pečni mikroračunalniki s pripadajočo periferijo in mikroračunalnik za nadzor toka in napetosti elektrolize (mimac). Vsaka elektrolizna peč ima svoj mikroračunalnik. Pod nivo 2 štejemo centralni računalnik, s katerim je povezan vsak pečni mikroračunalnik. Centralni računalnik omogoča osebju v elektrolizi, da v realnem času nadzoruje in vodi delovanje elektrolize. Oprema na nivoju1 je sposobna delovati tudi brez centralnega računalnika, vendar je to tako, kot bi se peljali v avtomobilu z zaprtimi očmi.

Že leta 1996 smo začeli razmišljati o zamenjavi nivoja2 ali centralnega računalnika iz dveh razlogov:

1. Obstoječi računalniški sistem PDP11 z operacijskim sistemom RSX11 je bil montiran leta 1988. Po 12. letih sistem ni deloval nič slabše kot ob zagonu elektrolize, vendar je bilo vse težje z rezervnimi deli in čas zamenjave se je gledano s stališča strojne opreme nezadržno bližal.
2. Po letu 2000 bi odpovedala tudi aplikativna programska oprema.

Projektno skupino smo sestavljali dr. Zlatko Čuš, Igor Toplak inž. in Toni Verdenik dipl. inž. Za izvajalca projekta smo izbrali francosko podjetje Schneider electric, ki ima na tem področju velike izkušnje in dobre reference. Konfiguracija računalniškega sistema je tipa odjemalec/strežnik (client/server):

- Centralni računalnik ali strežnik predstavljata dva računalnika DIGITAL ALPHA 1200
- Za komunikacijo s pečnimi računalniki skrbi posebni komunikacijski sistem
- Baza podatkov je ORACLE 8.0.5.
- Operacijski sistem je DIGITAL UNIX
- Aplikativni procesi na strežniku so bili razviti s programskim jezikom C in C++
- Operaterji delajo na treh PC delovnih postajah na kater-

Igor Toplak in Toni Verdenik

ih teče aplikacija razvita z oraclovim orodjem DEVEL-OPER2000.

Ta konfiguracija je trenutno ena najmodernejših za vodenje elektrolize v svetu. V proizvodnem procesu jo uporabljata poleg TALUMA še samo PECHINEY in ALUAR.

Od podpisa pogodbe do prevzema sistema v Kidričevem je minilo 14 mesecev. Poudariti je potrebno, da je izvajalec končal projekt v dogovorjenem roku.

V projektno skupino izvajalca sva bila vključena tudi Igor Toplak (3 mesece) in Toni Verdenik (6 mesecev). V Franciji (Grenoble) sva delala od začetka do konca projekta. Najina naloga je bila pisanje in usklajevanje specifikacij in izvedbene dokumentacije, programiranje, integracija sistema in testiranje. Nabrala sva si precej izkušenj, ki jih bova uporabila pri svojem delu, nekaj novih kolegov, ter potrditev, da imamo znanje, ki nam omogoča uspešno izvedbo večjih računalniških projektov.

Pred montažo novega sistema pa je bilo potrebno projektirati in narediti električne instalacije in računalniško mrežo. To delo smo opravili izključno v TALUMU.

Montažo sistema smo opravili v mesecu avgustu in septembru. Montaža in zagon je bila zahtevna, saj je moral star računalnik opravljati delo do konca, nov pa je moral takoj zanesljivo prevzeti svojo nalogo, ne da bi bil proces v elektrolizi bistveno moten. Večjih težav ni bilo, vsa opravila pa so bila naprej načrtovana, premišljena in usklajena z osebjem v elektrolizi.

Zahvaljujem se vsem, ki so kakorkoli sodelovali pri projektu in vodstvu podjetja, ki nam je zaupalo odgovorno nalogo."

Pogovarjala se je Vera Peklár

Ni lahko, je pa zelo preprosto

Seminar Kako izvajati učinkovite predstavitve sodi v sklop izobraževanj s področja komuniciranja. Predavatelj je iz tujine, zato so teme predstavljene na drugačen način, z novimi vsebinami in poudarki. Ponuja temeljne zamisli za boljše javne predstavitve in lažje komuniciranje v poklicu in zasebnem življenju. Na Zahodu, se tega učijo že v osnovni šoli. Ampak nikoli ni prepozno.

Ni lahko, je pa zelo preprosto je v uvodnem delu gradiva za seminar Kako izvajati učinkovite predstavitve zapisal mag. Mark Heintzman, profesor komunikacije na Univerzi v Georgii in Bradley, kjer je predaval o komunikaciji med ljudmi in javni komunikaciji. Od leta 1994 živi v Sloveniji, predava na številnih seminarjih s področja komunikacije in vodi seminarje Umetnost izvajanja učinkovitih predstavitev. Je avtor številnih člankov s področja komunikacije za managerje.

V desetih minutah, ali kakšno več, ni mogoče narediti intervjuja, lahko pa je reči: gospod je zelo simpatičen in prav takšna je tudi tema, o kateri predava. Čeprav se zdi včasih zelo preprosta, postane prava znanost, kadar je treba njene veščine uporabiti. In tako se je loteva mag. Mark Heintzman, Američan, ki že šest let živi v Sloveniji. Morda je tudi njegov jezik (simpatična slovenščina z ameriškim naglasom in drobnimi napakami) tisti, ki daje predavanjem poseben čar. Poslušalca pritegne od začetka do konca.

Med odmorom sem poskušala zvedeti, kako nas Slovence vidi in doživlja Američan.

Slovenija je majhna in tako drugačna od Amerike. Kakšen je bil vaš prvi vtis?

mag. Heintzman: Da je tako lepa. Vse je tako blizu: morje in gore. To je čudovito. Imam družino, štiri otroke in tukaj se počutimo varno, naravno in sproščeno. Opažam, da slabi vplivi Zahoda počasi prihajajo tudi sem in to me moti. Na primer gledanje televizije. Slovenci veliko presedite pred televizijskimi ekrani.

Smo res zadržani in vase zaprti?

mag. Heintzman: Strinjam se s to ugotovitvijo. Pri vas je težje priti v stik z ljudmi, a ko ga enkrat vzpostaviš, je

veliko globlji kot pri nas v Ameriki. Smo bolj plitvi. Meni pa je vseč prav ta globlji stik.

Ste kot tujec imeli kakšno posebno taktiko za vzpostavitev stikov?

mag. Heintzman: Ne. Rekel bi, da nisem našel dobre taktike. Za primer naj omenim, da že šest let živimo v isti hiši. Imamo prijazne sosede, a so še vedno zadržani. Kaj več kot dober dan, sosed, si ne rečemo. Prijatelji, Slovenci, pa pravijo, da imamo kot tujci celo prednost.

Ste imeli pri nas kakšno slabo izkušnjo?

mag. Heintzman: Ne.

Nameravate se vrniti v Ameriko. Kaj boste pogrešali?

mag. Heintzman: Veliko stvari. Prijatelje, naravo in način življenja. Otroci so tukaj bolj doma. Četrty je rojen v Sloveniji. Najbrž bo težko oditi. Naš dom je zdaj drugačen in mi smo drugačni.

Kako ste zadovoljni z našo skupino, ki ji predavate?

mag. Heintzman: Imam dober občutek. Vlada prijetno vzdušje. Tema jih zanima in sodelujejo. Jaz sem zadovoljen. Upam, da so tudi oni.

Počasi se celo navajam, da pri vas v Sloveniji na predavanjih oziroma seminarjih govorite tudi drug čez drugega.

Vas moti?

mag. Heintzman: Ni mi vseč. Mogoče sem celo preveč občutljiv na reakcije občinstva. Na predavanjih takoj opazim, če kdo govori. V Ameriki to ni dovoljeno.

mag. Mark Heintzman

Za uspešno poslovno in tudi privatno življenje je pomembna dobra komunikacija?

mag. Heintzman: Zelo. Ta predmet je v Ameriki obvezen za vsakega študenta, naj bo inženir, profesor ali trgovec. V Evropi se šele zdaj zavedate, da vam ta znanja manjkajo. To je pomembno za prodor na svetovni trg.

Udeleženci o seminarju

Avugst Šibila: Seminar, ki ga je vodil mag. Heintzman predstavlja kvalitetno dopolnilo k izobraževanju o medsebojnem komuniciranju in kontaktni kulturi (Tatjana Zidar), ki sem se ga udeležil v mesecu juniju.

S komunikacijo in javnim nastopanjem v svojem okolju postavljamo cilje, uresničujemo ideje, motiviramo sodelavce, rešujemo konfliktna situacije...

Komunikativnost je naravna lastnost, ki se jo da s treningom prestaviti iz emocionalnega v racionalni nivo. Taka komunikacija ni več instinktivna, postane sredstvo za doseganje ciljev.

Seveda pa se tudi z dobrim javnim predstavljanjem ne da skriti slabih idej in strokovnega diletantizma. Dobra predstavitev nam daje bistveno več možnosti za doseg uspeha, medtem, ko s slabo predstavitvijo tudi dobre zamisli ostanejo nerazumljive in neuresničene.

Področje komuniciranja in javnega nastopanja je v našem okolju še vedno nezorana njiva, ki jo bo treba počasi obdelati.

Tomaž Godicelj: Seminar Kako izvajati učinkovite predstavitve se mi je zdel zelo poučen, saj način predstavitve neposredno vpliva na uspešnost pri delu tudi tistih delavcev, katerih delo je bolj povezano s proizvodnjo. Praktični nasveti, ki so bili predstavljeni na seminarju, mi bodo koristili pri nadaljnjem delu kakor tudi v zasebnem življenju.

Udeleženci seminarja

Pozitivni učinki plavanja

Plavanje je priljubljena oblika vodnega športa. Že stari Grki so mu pripisovali elementarni pomen. Zaradi svojih značilnosti je plavanje dejavnost, s katerim se lahko ukvarjamo od zgodnjega otroštva do pozne starosti. Omogoča popolno svobodo gibanja, krepi samozavest ter ima pozitivne osebne, socialne in rekreacijske učinke.

Vse zakonitosti gibanja v vodi je medicina že zelo zgodaj izkoriščala v terapevtske namene. Zato je hidroterapija ena najstarejših metod fizikalnega zdravljenja. Z razvojem vodno-rekreacijskih centrov pa je kmalu prevladalo spoznanje, da ima plavanje tudi izjemen preventivni pomen in bistveno prispeva k boljši aktivnosti življenja. To še zlasti velja za kopanje v naravnih zdravilnih vodah, ki jih je v Sloveniji veliko, med njimi tudi Terme Ptuj.

Naša termalna voda se nahaja v globini 1065 metrov in pronica na površino skozi več vodopropustnih peščenih slojev z izhodno temperaturo okrog 40 stopinj C. Po kemični sestavi je natrijeva hidroge-karbonatna akrototerm z lahko alkalnim karakterjem. V bazenu ima temperatura 32-33 stopinj C. V zdravilno-preventivne namene izkoriščamo njene fizikalne, kemične in biotropne učinke. Fizikalne lastnosti termalne vode delujejo na telo z vzgonom, hidrostatskim pritiskom in blagodejno toploto. Kemični učinki pridejo do izraza pri pitnih in inhalacijskih kurah. Biotropni učinki pa se kažejo v spodbujanju reaktivnih obrambnih mehanizmov preko centralnega živčnega sistema.

Plavanje ugodno vpliva skoraj na vse organske sisteme. Najbolj poznan je učinek na lokomotorni aparat. Navidezno zmanjšanje telesne teže v vodi omogoča, da hrbtenica in nosilni sklepi gibajo v razbremenjenem položaju.

V hidromehaniki je namreč dobro poznan Arhimedov zakon, ki pravi, da postane zaradi vzgona v vodo potopljeno telo lažje za težo izpodrinjene tekočine. Poleg tega prijetna toplota vode zmanjšuje napetost mišic in poveča elastičnost vezivnih tkiv. Veliki plavalni gibi ohranjajo gibčnost glavnih sklepov in izboljšujejo koordinacijo. Ker se ti gibi izvajajo z vsemi večjimi mišičnimi skupinami, plavanje oblikuje krepko in harmonično razvito telo.

Nadalje ima plavanje zelo ugoden vpliv na srce in ožilje. Zaradi ležečega položaja in hidrostatskega pritiska pride do prerazporeditev krvi iz spodnjega dela telesa proti notranosti organizma, kar privede do pospešene srčne frekvence in do direktne obremenitve srca. Razen tega se delovanje srca in pretok po ožilju pospeši zaradi povečane telesne aktivnosti in premagovanje odpora v vodi. To ohranja prožnost ožilja in s tem zmanjšuje možnost za nastanek okvar kardiovaskularnega sistema. Krvne žilice v koži in podkožnem tkivu refleksno prilagajajo cirkulacijo krvi glede na temperaturo vode in zato predstavlja plavanje tudi dobro zaščito za izboljšanje termoregulacijskega mehanizma. Najboljša prilagodljivost žilnega sistema se doseže pri gibanju v zmerni topli vodi s temperaturo od 32 stop. C do 35 stop. C, kar ustreza temperaturi v našem termalnem bazenu.

Plavanje ima pozitiven učinek tudi na dihalo. Zaradi premagovanja odpora vode je dihanje oteženo. Krepijo se dihalne mišice, predvsem trebušna prepona in izboljšuje se giblivo prsna koša, kar povečuje vitalno kapaciteto pljuč.

Poleg tega plavalec vdihne zrak tik nad vodno gladino, kar ugodno vpliva na sluznico dihalnih poti, saj je zrak vlažen in po svoji sestavi pospešuje izločanje sluzi.

Nadalje plavanje preko zapletenih mehanizmov spodbuja številne procese prilagajanja v telesu, kar se prehodno običajno kaže v obliki splošne utrujenosti, ki jo radi označimo kot reakcija termalne vode. Dolgočasno pa ti procesi bistveno okrepijo obrambne in imunske sposobnosti organizma.

Nenazadnje plavanje izjemno pomirjevalno vpliva na psihično počutje, krepi motivacijo, izboljša kreativnost in s tem pomembno pripomore k lažjemu premagovanju stresnih situacij.

ZDRAVOTALUM
Aktivnosti za zdravje

Plavanje ima torej vsestranske zdravilne in preventivne učinke. Priporočamo ga vsem, zlasti pa ljudem s povečano poklicno obremenitvijo gibal in ljudem, ki opravljajo zahtevna umska dela. Za vzdrževanje in utrjevanje zdravstvenega stanja zadošča plavanje približno enkrat tedensko. Naj opozorim, da v vodo nikoli ne smemo takoj po obilnem obroku in s polnim mehurjem.

Plavanju se je potrebno odpovedati v primeru povišane telesne temperature, pri odprtih ranah, pri obolenjih z nalezljivimi kožnimi izpuščaji ter pri stanjih splošne izčrpanosti in slabosti. Povečana previdnost pa je potrebna pri bolnikih z zelo visokim in zelo nizkim krvnim tlakom ter pri nekaterih kroničnih internističnih obolenjih, zato v teh primerih priporočamo predhodni posvet pri svojem zdravniku

Stanko Tominc, dr. med.
specialist fiziater

Kolesarji Taluma

Irena Novak: na cilju nisem bila zadnja.

Kolesarji že drugič na pot

V okviru akcije Zdravo Talum je bilo v soboto, 23. oktobra organizirano kolesarjenje na dveh progah; krajši in daljši, toda skoraj vsi udeleženci so se odločili za daljšo progo. Bilo jih je dvajset, in poudariti je treba, da je bila med njimi ena sama predstavnik ženskega spola, ki je korajžno premagala tudi najzahtevnejši vzpon in za seboj pustila kar nekaj moških.

Koordinator in vodja skupine je bil ponovno **Slavko Krajnc**, navdušen kolesar, ki se je pred kratkim zapisal med pohorske korenine, saj je v dveh mesecih kar šestkrat privozil do najvišjega vrha. Kmalu bomo o koreninah lahko govorili tudi v Talumu. O lepo obiskani aktivnosti je Slavko Krajnc povedal:

“ Po okrepcilu, čaju na štartu, sem opozoril na vožnjo v koloni in vse ceste, ki jih bomo prečkali. Poseben poudarek smo morali dati vožnji po klancu navzdol, kajti vsi niso tako izkušeni in je potrebno vožnjo prilagoditi večini. Ob spremstvu vozil Vargas-Al nas je pot vodila skozi Apače, Lancovo vas, Tržec, Podlehnik, Žetale, kjer smo se ustavili, tako da smo v skupini privozili na vrh hriba. Po krajšem postanku na vikendu gospoda Krušiča, ki nas je gostoljubno pogostil, smo pot nadaljevali v smeri proti Majšperku, Ptujski Gori in ob 13.30 prispeli pred upravno zgradbo. Čeprav je bilo vreme zjutraj bolj slabo, nas je presenetilo sonce, kajti bližje smo bili cilju, topleje je bilo.

Pohvalno in spodbudno je to, da se aktivnosti udeležujejo tudi vodilni delavci in tako kažejo svetlo luč ostalim. Upam, da se bomo naslednjega kolesarjenja udeležili v še večjem številu. Znebiti se moramo egoizma in skupaj izkoristiti možnost, ki nam je ponujena.”

Zamisel je zelo dobra

Je rekla **Irena Novak** in pristavila: “ Ker je proga potekala čez Podlehnik, sem se kolesarjem pridružila kar tam. Ko so me poklicali, da bodo štartali, sem hitro pripravila nekaj za v nahrbtnik.

Prvi postanek smo imeli na hribu nad Žetalami. Tam nam je odprl vrata svojega vikenda prijazen sokolesar, naš Talumov sodelavec. Malo smo posedeli, se okrepcali, nasmejali in nabrali novih moči za nadaljevanje poti.

Ker je bilo manjše število udeležencev, sem imela občutek kolegalnosti; se pravi, da so “ta hitri” počalali “ta počasne”. Držali smo skupaj in tako premagali okoli 45 kilometrov ceste.

Več kot kolesarjenje je pomembno druženje in spoznavanje ljudi, zato tisti, ki se še niste udeležili aktivnosti v projektu Zdravo Talum, pridite naslednjič.

V.P.

EKSPRES “POVOZIL” VSE PRED SEBOJ

Sekcija za košarko je priredila turnir trojk za Talum in ostala podjetja v njegovem okvirju. Trojke so sestavljali trije igralci in rezerva. Prijavilo se je naslednjih šest ekip:

- EKSPRES (Bedrač, Rozman, Levičnik, Kolarič),
- SILKEM (Jus, Varžič B., Vinkler, Tominc),
- VODSTVO LIVARNE (Banko, Ernecl, Varžič D., Krošl),
- HALA B (Lubej, Kovačič, Šibila),
- TENISAČI (Bogdan, Mazera, Korošec, Drobnič),
- ANODNA MASA (Pišek, Grobeljšek, Fijavž).

Igrali smo po pravilu “streetballa”, vsak koš iz igre je štel eno točko, trojka 2 točki, do skupnega rezultata 16. Vsak par je igral na dve dobljeni igri. Z žrebom so bili določeni naslednji trije pari in sicer:

EKSPRES : SILKEM (2 : 0)
HALA B : ANODNA MASA (1 : 2)
TENISAČI : VODSTVO LIVARNE (0 : 2)

V prvem srečanju se je ekipa Ekspresa morala potruditi, da je premagala ekipo Silkema, katera se je dobro upirala in namučila nasprotnika. V drugem srečanju je favorizirana ekipa Hale B presenetljivo, vendar zaslužno izgubila z ekipo Anodne mase. Tenisači so se hrabro borili, vendar so bili “livarnarji” premočni.

Sledilo je razigravanje med ekipami zmagovalcev na eni strani in razigravanje med poraženci. Igrali so vsak z vsakim na eno dobljeno tekmo. Pari razigravanja in rezultati so bili naslednji:

za mesta od 1-3:
VODSTVO LIVARNE : EKSPRES (0 : 1)
ANODNA MASA : EKSPRES (0 : 1)
ANODNA MASA : VODSTVO LIVARNE (1 : 0)

“Ekspresniki” so v razigravanju za mesta od 1-3 premagali obe ekipi, ekipa “anodarjev” pa je bila boljša od “livarnarjev”.

za mesta od 4-6:
TENISAČI : SILKEM (0 : 1)
SILKEM : HALA B (0 : 1)
HALA B : TENISAČI (1 : 0)

Ekipa Hale B je nekoliko popravila sled vtisov v razigravanju in dobila obe tekmi, Silkem pa je premagal v odločilni tekmi zagrizene Tenisače. Končna lestvica po vseh tekmah je bila naslednja:

1. EKSPRES 4. HALA B
2. ANODNA MASA 5. SILKEM
3. VODSTVO LIVARNE 6. TENISAČI

Glede na odigrane tekme na turnirju trojk bi lahko strnil ugotovitev, da so ekipe pokazale solidno znanje košarke, kar je dobra podlaga za okrepitev ekipe Taluma, katera bo, upam, tudi letos lahko uspešno nadaljevala svoje poslanstvo v rekreacijski ligi.

Vsem udeležencem se zahvaljujem za športno igro in užitke, ki smo jih bili deležni na turnirju.

Športni pozdrav do pomladi, ko bomo priredili drugi turnir trojk in upam, da bo prijavljenih še več ekip.

Radko Hojak

Zahvala

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta in dedka

Jožeta Zajca

upokojenca Taluma

se iskreno zahvaljujemo nekdanjim sodelavcem in prijateljem, ki ste ga v tako velikem številu pospremili k poslednjemu počitku, g. Dasku za odigrano Tišino ter sindikatu Taluma.

Žalujoči: žena Anica, sin Jože in hčerka Marjana z družinama

Zahvala

Ob boleči izgubi našega dragega očeta, dedka in pradedka, upokojenca Taluma

Franca Topolovca

iz Prepolj 84

se zahvaljujemo vsem, ki ste ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti, darovali cvetje, sveče, svete maše in nam izrekli sožalje.

Iskrena hvala sindikatu Taluma za venec, odigrano Tišino in denarno pomoč.

Žalujoči vsi njegovi

Kultura

Osma likovna kolonija Štatenberg

Miheličeva galerija na Ptuju je bila sedmega novembra prizorišče otvoritve dveh razstav: akvarelov ptujskega slikarja Andreja Božiča in likovnih del, ki so nastale na osmi likovni koloniji Štatenberg.

Vsaka razstava je dogodek, posebno, če se zgodi v manjšem mestu, kakršno je Ptuj, zato je bila Miheličeva galerija polna skoraj do zadnjega kotička. Otvoritve so se udeležili tudi mnogi umetniki, udeleženci letošnje likovne kolonije.

Kakor vasako leto je bila tudi tokrat organizacija v rokah Darka Ferlinca iz Taluma.

Izbor del za razstavo je opravil akademski slikar Dušan Fišer.

Likovno kolonijo vsako leto spremlja tudi Pokrajinski muzej, zato je na otvoritvi spregovorila ravnateljica muzeja dr. Marjeta Ciglencečki. Posebej je poudarila pomen Talumovega sodelovanja, s pomočjo katerega vsako leto nastane nekaj novih, kvalitetnih likovnih del. V svoj nagovor k otvoritvi je vplela nekaj zanimivih podatkov o zgodovini gradu Štatenberg, kjer umetniki v času kolonije bivajo in ustvarjajo.

Za prijetno vzdušje, ki ga ustvari glasba, so poskrbele tri flavtistke: Mojca Sok, Suzana Menoni in Natalija Frajnkovič.

Vera Peklar

Govori Dušan Fišer

Pihalni orkester Talum je gostoval

Na povabilo Občine Pernik je Pihalni orkester Talum gostoval v Bolgariji. S tem je vrnil obisk Pihalnemu orkestru Pernik, ki je gostoval v Sloveniji v novembru lanskega leta.

Kaj reči o gostovanju in o Bolgariji nasploh?

Po napornem, skoraj dvajseturnem potovanju preko Hrvaške in Srbije so nas v Perniku pričakali gostoljubni predstavniki občine, ki se tam pač ukvarjajo s kulturo. Da dajo zelo dosti na to, pove že podatek, da imajo sredi mesta velik Kulturni dvorec (Dvorec na kulturata) z veliko dvorano in

vsemi spremljajočimi prostori.

Orkester je nastopil dvakrat. Prvič v mestu Kjustendil, ki se nahaja približno 60 km od Pernika proti makedonski meji. Tam so priredili nekakšne dneve plodov (praznik je malo podoben našemu martinovanju); kraj je znan po veliki proizvodnji predvsem jabolk in grozdja.

Drugič je orkester nastopil v Dvorcu kulture v Perniku, kjer so se začeli perniški kulturni dnevi.

Bolgarijo smo si zapomnili po mnogih stvareh: veliki gostoljubnosti, poceni pijači (za nas), množici psov po ulicah, tečnih

Nam pa so godli cigani

carinikih, okusu po pravkar vpeljani "demokraciji", dobri folklori itd.

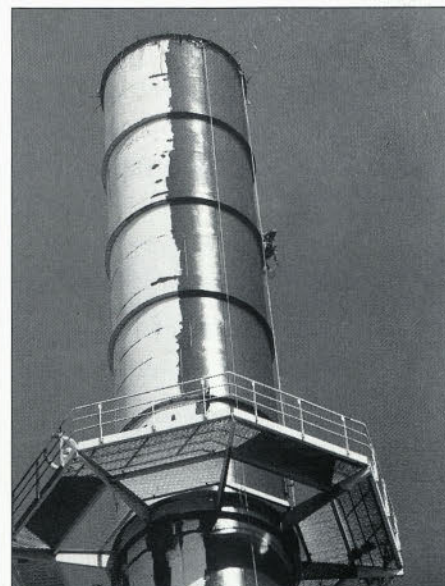
Imeli smo zelo malo časa in zato pravih vtisov nismo mogli prinesiti s seboj. Pa vendar. Nekaj se jih je kljub temu nabralo in morda bom kdaj drugič napisal kaj več o vsem skupaj.

Darko Ferlinc

Dimnik dobiva novo podobo

Tudi dimniki niso več to, kar so bili. Danes ne bruha-jo več toliko dima.

Besedilo in foto: Milan Klajnšek

Dimnik na čistilni napravi elektrolize C

Pihalni orkester Talum